

Er estudiant

Premsa entara comunitat educatiua d'Aran

Nhèu locau, espòrt e cultura globau?

Èra nhèu a un significat es-
pírituau e culturau enta-
ra Val. El era anima efemèra
dera montanha. El er em-
blèma culturau de patrimò-
ni e identitat. Sense dobte,
era nhèu el er element de
referéncia d'ua Val que des-
velhèc damb era dubertura
d'ua estacion d'esquí. Non
guaires deuien imaginar eth
cambi que se produiríe en
pogui ans. Se traspassaue
era barrèra d'ua montan-
ha empraubida, misteriosa,
fosca e pòc atractiva en
tot cercar era luminositat
qu'era nhèu a aportat ara
montanha moderna. Er ima-
ginari dera montanha auie
cambiat, e el era nhèu qui
hec eth trabalh permetent
un lòc tar espòrt e eth léser.
Totun, actuament, ja s'a
dat un pas més e s'a crotzat
eth limit dera estacion d'es-
quí.

Auè en dia, en temps dera
globalizacion, non podem
parlar de frontèras solides
entre cò qu'ei locau o
globau. Eth mon s'a hèt
petit e es hilats an contri-
buït ara desaparicion des
limits. Aquerò a feblit era
sensacion de viuer laguens
d'ua geografia locau per
trobar-mos en un espaci
culturau universau. E, ex-
pression dera cultura, ei er
espòrt, laguens deth temps
en qué ei pensat, practicat
o gaudit.

Era actuau practica esporti-
ua revalorize era bona forma
fisica e psicologica e ven
definida per ua tendéncia ara
individualizacion, ara per-
sonalizacion e ara manifes-
tacion dera autoexpression.

Cau emocion corporau; eth
plaser a d'èster aciú e ara,
volem diversion, i a scenifi-
cacion dera aventura e eth
risc en contacte damb era
natura e er aire liure. Par-
lam tanben de practiques
flexibles e fugaces en qué
er espectacle e era plasticitat
formen part dera condi-
cion der espòrt en un mon
que viu d'imatges.

Toti eri son trèti des valors
societàries actuaus que, ne
més ne mens, tanben tro-
bam en territòri desdiboishat
dera nhèu e era montan-
ha; més era concrecion
enes sues manifestacions
mos darà probablament, un
trèti identitari. Parlem don-
ques, de cultura dera nhèu
a traucs der espòrt e des-
curbim as sòns artistes.

Parlar de nhèu. Imaginar un
flòc. Visualizar era nheuada
e acabar vedent era super-
ficia de tota era Val caperada
deth blanc més blos. Flòcs
e més flòcs que tèishen un
tapís blanc, ua superficia
viua, que se botge, esguit-
le e permet diboishar ath
dessús es linhas més fines
que trincaràn era unifor-
mitat blanca. Es artistes se
diden freeriders. Esquien
liurament ena montanha
sauvatja, ena nhèu vèrge.
Son dilhèu, auè en dia, uns
des melhors ambaishadors
dera cultura dera nhèu.
Enamoradi dera nhèu, era
montanha e era natura, an
adaptat era sua vida, e atau
ac coheissen, a descèner
pera trenda superficia blan-
ca dera montanha luernau.

Darrèr dera sua aparenta

lhocaria, trapam un perso-
natge apassionat, observa-
dor dera montanha, dera
nhèu e eth sòn entorn. Era
sua guardada, atenta a
detalhs dera ròca, li per-
metrà imaginar era linha que
despús diboisharà damb es
esquis enes pès, coma un
camin suau, ductil, e a més
a més aèrian; sense tre-
bucs. Aquíu deisharà era
peada dera sua tralha coma
un artista damb pincèu enes
cames, pintant era sua òbra
meditada e non etèrna, se-
non ben ben efemèra. Un
diboish ena nhèu que serà
completat peth pas de un
aute, desdiboishat pera
nhèu naua o esfaçat per un
sobte laueg.

Viuer entà descubir damb
era guardada, entà gaudir
der "arribar naut" e co-
mençar a baishar sentint
eth batèc deth còr, era calor
des comes e era frescor
dera nhèu que descomposa-
da se trenque ena cara.

Eth mon audiovisual a de-
morat tanben enganchat ad
aguesta aventura e s'em-
pòrte petites òbres filma-
des damb espontaneïtat,
o despús de dies e dies de
trabalh cercant era imatge
desirada. Son de bon trobar
enes hilats, e artenhèn hèr-
mos complices deth grop de
hòls que pugèn e caminen
pes crestes blanques en
contrast damb eth blu deth
cèu. Tot un mon d'imatges
plastiques de beresa sau-
vatja, conjugades damb re-
corsi artísticos que hèn dera
activitat e deth movement
un camp d'atraccion entad
aqueri que desiren més non

gòsen, qu'ac volerien viuer,
més non i son a temps.

Representen, dilhèu, ad
aqueri intrepids, qu'en sè-
gle XIX comencèren a go-
sar de calcular se com ère
de nauta ua montanha e
viueren entà explorar eth
Pirenèu des deth versant
més científic sense saber
qu'era sua aventura acaba-
rie provocant un cambi ena
rutina, era cultura e eth
dia a dia des poblants dera
montanha. Remplacen ad
aqueri visionaris dera pru-
mèra meitat deth sègle XX
que vederen ena nhèu un
camp entath léser e era
economia e cambièren era
cultura. Son, sense dobte,
eth frut e eth reflèxe d'ua
societat, era deth sègle XXI,
que vò expressar-se en li-
bertat, viuer eth risc e eth
moment, sense veïr cap sòr-
ta de frontèra. Ua naua
cultura.

Núria Perramon Palacios
Directora dera Escola de
Tecnics Esportius dera Val
d'Aran (ETEVA)

Petit aumenatge a Rosèr Faure, trabalhadora der aranés

Amorit, as 59 ans, Rosèr Faure. Si-
guec ua trabalhadora pera lengua
aranesa e des des inicis dera Institutci-
on formaue part des servicis lingüistics
deth Conselh Generau d'Aran.

Escriuec diuerses pèces literàries, fi-
nalistes enes Prèmis Condò de 1997 e
de 2004 e a més, ère ua constanta mi-

litanta dera lengua que participèc en
totes es iniciatives culturaus entà hèr
costat ara cultura aranesa e occitana
en generau.

Jamès siuec amanta d'aumenatges,
prèmis e vantaments e, encara mens
auesse volut qu'un còp mòrta, arrés li
hèsse cap reconeishement. Més era sua

vida siuec de servici e per aquerò, se
mete ena veirina publica dera litera-
tura o de quaussevolh acte reivindica-
tiu que significuèsse crida de libertat.

Ara seguida, publicam un tèxte deth
director d'aguesta revista LO CAMPUS
e tanben de LO CAMPUS DIARI.

Pensant en Rosèr, pensant en País

Era sua salut emptjoraue e
arribèc cò que siuec inevi-
table. A jo, en mèn imagina-
ri d'Aran, m'a tornat a pas-
sar: hè temps siuec Pepita
Caubet, ara a estat Rosèr
Faure era qu'a morit, e un
aute viatge se m'a esquin-
çat quauquarren intern que
va més enlà des vivències
personaus.

E ei que Rosèr, ath delà de
hemna, d'exercir de hem-
na e de reivindicar-se coma
hemna, a format part der
entramat des fondaments
deth País. Òbviament, quan
diguí País, voi dider era Val
d'Aran, voi dider Aran.

Rosèr ère membre d'agues-
ta generosa brigada de tra-

balhadors e trabalhadores
pera lengua, per aranés. A
estat ua des que, en silenci,
ena "codina", sense granes
estridències, a contribuït a
qu'er aranés hesse camin
de forma escrita, de manèra
intellectuau, coma airina de
cultura.

Es que mos dedicam ara co-
municacion, es que podem
potenciar, a traues de força
nautavotzes, idees e per-
sones, èm es qu'avaloram
coma un apreciat tresòr
eth respecte per aqueres
persones que des dera umi-
lilitat, er anonimat public,
trebalhen diàriament pera
sua cultura. Rosèr a estat
ua d'aguestes animes qu'a
enfortit er aranés. E qui en-

fortis ua lengua e sustot ua
lengua minorizada, ja s'a
guanhat un tròç de ceu.

Quan se morís quauquarès
estimat pensi: quina ver-
gonha, ara veirà en dirèc-
te, des d'a on siuec, es mies
vergonhes e es mies inti-
mitats. Segurament, Rosèr
ja ère guarida d'espants
pr'amor qu'ère fòrta dauant
era adversitat e ère com-
prensiva e contemporizado-
ra des diuersi mons d'Aran.

Era cultura a de besonh de
transversalitat e dilhèu sen-
se era avalorà'c ne dar-li
massa transcendència, ère
un d'aguesti pònts tant ne-
cessaris ara ora de bastir
lengua, cultura e País. Des

deth progressisme, des deth
feminisme, des dera inter-
culturalitat, introdusie er
aranés de manèra naturau.

E per molt que diguen, mo-
rir-se òc que non ei "natu-
rau", ei ua mauvestat que
mos harà a sènter un gran
englèg per Rosèr e harà que
la trobem de mens un pialèr.
Encara qu'a bèra persona li
còste d'entèner, Rosèr ère
eth "rosèr silvestre", era
englantina vermelha deth
Conselh Generau d'Aran. Ua
trabalhadora pera lengua
que i é, ei agradable, non se
hè a veir, més ei totaument
imprescindibla. Mos veiram
Rosèr.

Joan-Ramon
Colomines-Companys